

NAUJIENLAIŠKIS

Gegužė 2025 m. Nr. 3

Artėjantys renginiai

2025 m. gegužės 27 d., Europos gynybos fondo (EGF) info diena. Registracija būtina iki gegužės 21 d.: [nuoroda](#)

[Gegužės 29-30 d. Login 2025 konferencija, Vilnius](#)

[Birželio 3 - 5 d. ES žaliąji savaitė 2025 m.: žiediniai sprendimai konkurencingai Europai, online, Briuselis](#)

[Birželio 10-12 d. EUSEW 2024 Europos tvarios energijos savaitė, online, Briuselis](#)

[Rugsėjo 29 - spalio 3 d. BIG DATA FROM SPACE 2025 konferencija, Ryga](#)

MIP tinklas - apie mokslą ir inovacijas

Lietuvos mokslo ir inovacijų patarėjai TSI baigiamajame Vilniaus renginyje

TSI baigiamojo pristatymo renginys Vilniuje

Parengė Ugnė Dirdaitė

Kovo 7 d. LMT Lietuvos mokslo taryboje vyko nacionalinis TSI (angl. Technical Support Instrument) projekto „Building Capacity for evidence-informed policymaking in governance and public administration in post-pandemic Europe“ [baigiamasis renginys](#), subūręs politikos formuotojus, ekspertus, mokslininkus ir viešojo sektoriaus atstovus. Iš LMT pusės renginio organizacinius klausimus koordinavo mokslo ir inovacijų patarėjai Lukas Stakėla ir Ernesta Platūkytė.

Renginio metu buvo aptariami TSI projekto rezultatai, diskutuojamas mokslo ir inovacijų patarėjų vaidmuo viešojo sektoriaus sistemoje. Sveikinimo kalboje David Mair, Europos Komisijos Jungtinio tyrimų centro padalinio vadovas, pagyrė Lietuvą dėl stiprios mokslinės bazės ir noro teikti mokslinius įrodymus politikos kūrimui. Savo kalboje dėsi, kad Lietuva per 2 metus pasiekė didelį progresą, įdiegdama mokslo ir inovacijų patarėjų pareigybės. Renginio metu mokslo ir inovacijų patarėjas, vykdamas funkcijas Vyriausybės kanceliarijoje, Lukas Stakėla pristatė mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo veiklas, tinklo viziją ir tikslus. Mokslo ir inovacijų patarėja, vykdamas funkcijas Vidaus reikalų ministerijoje, Vita Juknevičienė pravedė duetų diskusiją su LR Energetikos ministerijos Tvarios energetikos politikos grupės patarėju Daumantu Kerežiu ir Gediminu Dapkumi, mokslo ir inovacijų patarėju, vykdančiu funkcijas LR Energetikos ministerijoje D. Kerežis dėsi, kad buvo sukurta MIP patarėjo pozicija LMT.

Per šį laikotarpį buvo atlikta analizė dėl energetikos priemonių perdirbimo, prie kurios prisidėjo MIP patarėjai.

Renginio gale David Mair pasidalino baigiamuoju žodžiu. Jis pritarė, kad reikalingi kultūriniai pokyčiai, kur viešasis sektorius vertintų įrodymus, o mokslininkai pateiktų reikalingas, ne visais atvejais patogias žinias.

Mokslo ir inovacijų patarėjai dalyvavo baigiamajame TSI Briuselio renginyje

Parengė Ugnė Dirdaitė

Kovo 19 d. Briuselyje vyko baigiamasis TSI renginys „Building capacity for evidence-informed policymaking in governance and public administration in a post-pandemic Europe“, kurį organizavo Europos Komisija, OECD. Lietuvos mokslo tarybos mokslo ir inovacijų patarėjų tinklą atstovavo Ugnė Dirdaitė ir Lukas Stakėla.

Renginio metu JRC laikinai einantis generalinio direktoriaus pareigas Bernard Magenhann pabrėžė, kad įrodymais grįstos politikos formavimas šiame politiniame kontekste, kaip niekad svarbus. Politiniame pasaulyje problemos tampa labiau kompleksinės, pavyzdžiui, konkurencingumas, klimato kaita, geopolitiniai konfliktai, o joms spręsti reikia patikimų duomenų, mokslinio įrodymo. Įrodymai gali būti pritaikomi ekonominiame planavime, reformų kūrime, investavimo strategijose. Bernard pabrėžė, kad vyriausybėms trūksta bent 3 aspektų: 1) įgūdžių dirbti su įrodymais, 2) institucinės struktūros sujungti įrodymus su socialiniais iššūkiais, 3) politinio pasižadėjimo pasinaudoti įrodymais kasdieniniuose sprendimuose.

TSI projekto metu buvo sukurti 7 nacionaliniai Graikijos, Belgijos, Čekijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Nyderlandų kelrodžiai, kurie prisidėtų prie įrodymais informuotos politikos ekosistemos. Pagrindinės kelrodžių išvados yra šios: 1) šalys narės susiduria su panašiais iššūkiais, tačiau 1 modelis negali būti pritaikomas visoms, 2) įrodymais informuotos politikos struktūros kūrimas turėtų būti pritaikytas prie nacionalinės politinės kultūros. Kultūros keitimas vienas iš svarbiausių aspektų, 3) mokslo ir politikos sąsaja reikalauja tiek formalaus, tiek neformalaus mechanizmo, įskaitant pasitikėjimu grįstus profesinius santykius. Efektyviam įrodymų panaudojimui politikoje reikia 2 sąlygų: 1) pateikti tinkamus įrodymus tinkamu laiku, 2) sukurti kultūrą, kur sprendimo priėmėjai norėtų priimti įrodymais grįstus sprendimus.

Panelinės diskusijos metu apie pasitikėjimą įrodymais informuotos politikos kūrime vienas iš pranešėjų Frans Brom kėlė klausimą, iš kur atsiranda nepasitikėjimas politikos kūrime. Jis pateikė kelis paaiškinimus: 1) abejojama kieno nors kompetencija, 2) abejojama kieno nors blogais ketinimais. Jeigu abejojama vyriausybės kompetencija, tuomet gali būti pasitelkiamas mokslas parodyti kompetenciją visuomenei. Tačiau jeigu abejojama vyriausybės blogais ketinimais, mokslas niekuo negali padėti, arba net pabloginti situaciją, nes politikai su blogais ketinimais ir pritemptais moksliniais faktais yra dar pavojingesni. Šiuo metu, kai pasaulyje vyksta kova dėl politinio dominavimo, moksliniai įrodymai taip pat pasitelkiami šioje kovoje. Dėl to reikia būti sąmoningiems, koks yra kontekstas, iš kur ateina šie įrodymai, kas pateikia įrodymus, ar galima jais pasitikėti. Tai yra populistinis politinis kelias. Greičiausiai nepavyks išvengti klaidų, tačiau pranešėjo rekomendacija mokslininkams – būti nepriklausomiems nuo politikos, bet taip pat turėti prieigą prie politikos formavimo. Turi būti išlaikytas balansas. Negalima būti per arti politikos, nes tuomet mokslininkai tampa politinės kovos dalimi, ir negalima išlaikyti per didelio atstumo, nes tuomet jų įrodymus nebus atsižvelgta.

Po TSI renginio mokslo ir inovacijų patarėjai U. Dirdaitė ir L. Stakėla dalyvavo Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centro (JRC) bendrakūrybos dirbtuvėse, kuriose buvo kuriama vizija dėl Europos žinių brokerių bendradarbiavimo. Dirbtuvėse buvo išgrynintos bendros Europos žinių brokerių užduotys, pvz., sukurti mentorystės programą mokslo patarėjams, sukurti bendrus šablonus dėl politikos vienlapių ir kt., kurias tikimasi įgyvendinti iki 2026 m. pirmo ketvirčio. Ši JRC iniciatyva kviečia bendradarbiauti Europos žinių brokerius ir dalintis žiniomis, sprendžiant kompleksinius mokslo politikos klausimus.

Mokslo ir inovacijų patarėjai. Iš kairės: U. Dirdaitė, L. Stakėla

Mokslo-politikai tinklaveika: Lietuvos patirtys ir Bulgarijos įkvėpimai

Parengė Vita Juknevičienė

2025 m. kovo 17-21 d. Bulgarijos mokslų akademijos kvietimu Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo narės - tinklo vadovė Salomėja Vanagienė ir Mokslo ir inovacijų patarėja Vidaus reikalų ministerijoje dr. Vita Juknevičienė* vyko į Bulgarijos mokslų akademijos Ekonomikos tyrimų institutą, kur dalinosi savo įžvalgomis ir patirtimi, įgyvendinant įrodymais informuotos politikos formavimo praktikas Lietuvoje.

Salomėja Vanagienė ir Vita Juknevičienė skaitė [viešą paskaitą](#) „Bridging the Gap - The Science for Policy (S4P) Approach in the Context of Lithuania and the EU“ Bulgarijos mokslų akademijos Ekonomikos tyrimų instituto (BMA ETI) darbuotojams. Jos pabrėžė mokslo ir politikos sąryšio naudą bei būtinybę šiandienos neapibrėžtumų kontekste, nagrinėjo mokslininkų ir politikos formuotojų bendruomenių tarpusavio sąveikas Europos Sąjungoje ir Lietuvoje. Taip pat dalinosi įžvalgomis apie mokslo ir inovacijų patarėjų vaidmenį politikos kūrimo procesuose, aptarė iššūkius perduodant mokslines žinias valdžios institucijoms ir akcentavo būtinybę kurti efektyvius bendradarbiavimo mechanizmus tarp mokslininkų ir praktikų. Paskaitos metu buvo pasidalinta Lietuvos patirtimi, kuri galėtų būti naudinga ir Bulgarijos ekspertams, siekiant stiprinti mokslo-politikai ryšius. Bulgarijos mokslininkai taip pat dalijosi savo patirtimis apie dalyvavimą politikos formavimo procesuose ir prisidėjimą prie šalies socio-ekonominių prioritetų nustatymo ir įgyvendinimo.

Vizito metu mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo narės susitiko su aukšto lygio Bulgarijos ekspertais inovacijų ir verslumo srityse. Susitiko su Ognian Shentov (Applied Research and Communication - ARC fondo pirmininku), Ruslan Stefanov (ARC fondo generaliniu direktoriumi) ir Zoya Damianova (ARC fondo programų direktore). Taip pat buvo pakviestos susitikti su Kavan O'Connor (Masačusetso Technologijų Instituto REAP programos asocijuotu direktoriumi iš MIT Sloan Global Programs), kuris viešėjo ARC fonde. Taip pat tinklo nars pakvietė dalyvauti apvalaus stalo diskusijoje „Building Innovation-Driven Entrepreneurial Ecosystems“, kurią organizavo ARC fondas ir Demokratijos studijų centras. Šiame renginyje dalyvavo įvairūs Bulgarijos vyriausybės, verslo ir akademinės bendruomenės atstovai. Diskusijoje aptartos Bulgarijos inovacijų ekosistemos plėtros kryptys, pristatyti ir svarstyti dalyvavimo MIT REAP programoje galimybės.

Buvo diskutuojama apie Bulgarijos inovacijų ekosistemos ateities prioritetus, verslumo ir inovacijų srityse sprendžiamus klausimus, skatintas dialogas tarp politikos kūrėjų ir tyrėjų, siekiant gerinti mokslinių tyrimų ir politikos sąryšius. Plačiau apie šį renginį - ARC fondo [puslapyje](#).

Kartu su BMA ETI atstove doc. dr. Daniela Ventsislavova Georgieva, tinklo narės buvo pakviestos sudalyvauti ir Sofijos universiteto organizuotoje konferencijoje apie inovacijas ir skaitmeninę transformaciją žemės ūkio sektoriuje, kurioje daug dėmesio buvo skirta agroinovacijų skatinimui ir plėtrai.

Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo atstovės turėjo unikalią galimybę stebėti Bulgarijos mokslininkų ir politikos formuotojų bendradarbiavimo praktiką, užmegzti naujus ryšius ir galimus bendradarbiavimo tiltus, kurie galėtų sustiprinti Lietuvos mokslo tarybos koordinuoto Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo tarptautinę tinklaveiką.

* Mokslo ir inovacijų patarėjos Vidaus reikalų ministerijoje Vitos Juknevičienės vizitą finansavo Bulgarijos mokslų akademija pagal ERASMUS+ programą (praktikų kvietimai).

Mokslo ir inovacijų patarėjos. Iš kairės: V. Juknevičienė, S. Vanagienė

Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo vadovė S. Vanagienė dalinosi įžvalgomis

Patarėja dalyvavo tarptautinėje finansų konferencijoje

Parengė Lina Novickytė

2025 m. balandžio 7-8 d. Mokslo ir inovacijų patarėja Finansų ministerijoje dr. Lina Novickytė dalyvavo Vienos universiteto Pasaulinės mokesčių politikos centro ir Italijos banko organizuotoje konferencijoje „The interplay between tax and financial regulations in a new digital environment“, kuri vyko Romoje.

Konferencijoje dalyvavo tarptautinių organizacijų, vyriausybių, reguliavimo institucijų ir akademinės bendruomenės atstovai, kad aptartų tokias svarbias temas kaip skaitmeninės ekonomikos reguliavimo aplinka, kriptovaliutų apmokestinimas ir kovos su pinigų plovimu bei mokesčių atitikties priemonių integravimas į šią besikeičiančią aplinką. Pagrindinės konferencijos metu išskirtos šios žinutės:

- Atidarydama konferenciją Italijos banko pirmininko pavaduotoja Chiara Scotti pabrėžė, kad kuriant taisykles svarbu vadovautis paprastumo, aiškumo, sąžiningumo, nuoseklumo ir lankstumo principais. Pabrėžtas esminis CB ir reguliavimo institucijų vaidmuo derinant inovacijas su saugiomis ir veiksmingomis finansinėmis bei mokėjimo paslaugomis. Vėliau Europos centrinio banko vykdomosios valdybos narys Piero Cipollone išskyrė centrinio banko skaitmenines valiutas, ypač – skaitmeninio euro projekto, vaidmenį. Pabrėžė, kad skaitmeninis euras užpildys atotrūkį, atsiradusį dėl mažėjančio gryųjų pinigų naudojimo, ir suteiks skaitmeninę mokėjimo priemonę su gryųjų pinigų privalumais.
- Aptarta mokėjimo sistemos evoliucija, kurią lėmė finansų technologijų sektorius, naujų technologinių dalyvių atsiradimas ir su tuo susijęs konkurencinis spaudimas. Dėmesio sulaukė stabilijų monetų keliamą riziką ir tarptautinio reguliavimo koordinavimo trūkumus. Pabrėžta, kad finansinis reguliavimas turėtų užtikrinti vienodas taisykles, vartotojų apsaugą ir mokėjimo rinkos stabilumą.
- Skaitmeninės inovacijos kelia reikšmingų iššūkių mokesčių sistemoms, pabrėžiant apmokestinimo ir reguliavimo atitikimo svarbą neutralumo ir teisingumo užtikrinimui. Analizuojamas skaitmeninio turto poveikis įvairių šalių mokesčių sistemoms bei svarstoma naujų apmokestinimo modelių įdiegimo būtinybė.
- Analizuojant kovos su pinigų plovimu reglamentavimo ir apmokestinimo santykį, akcentuojama sinergija, atsirandanti dėl glaudesnio institucijų bendradarbiavimo. Pristatyti kriptoturto

atskaitomybės sistemos pokyčiai ir jų svarba fiskaliniais ir kovos su pinigų plovimu tikslais.

- Aptartos blokų grandinės technologijos galimybės naudoti ją kaip papildomą priemonę mokesčių institucijoms stebėti sunkiai atsekamus sandorius. Taip pat svarstyta išmaniųjų sutarčių panaudojimas mokesčių apskaičiavimui ir mokėjimui automatizuoti. Atkreiptas dėmesys į tai, kad paskirstytoji duomenų technologija užtikrina anonimiškumą, kuris gali skatinti mokesčių vengimą.
- Nagrinėti galimi reguliavimo ir apmokestinimo metodai paskirstytųjų duomenų technologija grįstoms finansinėms priemonėms. Akcentuota būtinybė peržiūrėti tradicinius apmokestinimo metodus, atsižvelgiant į naujas technologines paradigmas.
- Decentralizuotas finansavimas kelia priežiūros iššūkių dėl tarpininkų nebuvimo, ypač rizikos kontrolės srityje. Fiskalinėje srityje kyla arbitražo ir dvigubo apmokestinimo rizika, o dematerializuota ir decentralizuota finansų struktūra gali apsunkinti pajamų šaltinio, turto kūrimo įvykių ir mokesčių mokėtojų nustatymą. Aptarti galimi atsako būdai, įskaitant blokų grandinės analizės ir dirbtinio intelekto naudojimą, išskaičiuojamojo mokesčio mechanizmą, tarptautinį bendradarbiavimą ir dialogą su privačiu sektoriumi.

Apibendrinant konferencijos rezultatus, akcentuota, kad būtina siekti bendro ir nuoseklaus požiūrio į reguliavimą ir apmokestinimą, siekiant suteikti ūkio subjektams tikrumo ir pasinaudoti technologijų teikiama nauda, kartu tinkamai apsisaugant nuo rizikos.

Nuotrauka iš asmeninio archyvo (L. Novickytė)

„Ateities pusryčiai“: diskusijos, kurios kuria Lietuvos ateitį

Parengė Vita Juknevičienė

2025 m. balandžio 3 d. Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo nariai - Vytautas Jankauskas, Lina Žiaukienė, Vita Juknevičienė ir Salomėja Vanagienė - dalyvavo įkvepiantį žvilgsnį į Lietuvos ateitį siūlančiame renginyje „Ateities pusryčiai“. Šį dinamišką renginį surengė Vyriausybės kanceliarija, subūrusi įvairių institucijų ir įstaigų atstovus diskusijai apie Lietuvos ateities ekosistemos vystymą. Dalyviai gilinosi į tai, kaip pasitelkti ateities įžvalgas (angl. foresight), siekiant kurti atsparesnius planavimo dokumentus.

„Kurk Lietuvai“ narių Kimberly Kreiss ir Gintarės Survilaitės pranešime buvo akcentuotos Lietuvos sumanios specializacijos sritys, t. y. informacinių ir ryšių technologijos (IRT), biotechnologijos bei inovatyvi gamyba. Taip pat pranešėjos nagrinėjo ateities įžvalgų panaudojimo kuriant strateginius dokumentus galimybes. Tokie dokumentai, jų teigimu, padėtų geriau pasiruošti būsimiems iššūkiams ir galimybėms. Pranešėjos taip pat pristatė tarptautinę bendradarbiavimo platformą „Futures Platform“ iš Suomijos, leidžiančią susipažinti su ekspertų prognozuojamomis ateities tendencijomis ir scenarijais įvairiose srityse. Ši platforma jau buvo panaudota kuriant visuotinio Lietuvos saugumo scenarijus 2024 m. lapkričio–gruodžio mėn., kai ministerijų, akademinės bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų atstovai dalyvavo Valstybės ateities vizijos „Lietuva 2050“ [dirbtuvėse](#). Ten analizuotos potencialios grėsmės ir galimybės, įskaitant nenuspėjamus įvykius – juodąsias gulbes.

Diskusijos dalyviai, tarp jų ir Mokslo ir inovacijų patarėjai, aktyviai kėlė klausimus apie galimybes įsitraukti į Lietuvos ateities ekosistemos stiprinimą ir „Futures Platform“ panaudojimo būdus.

„Ateities pusryčių“ metu Modesta Kairytė, Vyriausybės Kanceliarijos Strateginio valdymo grupės patarėja, pristatė naujus „Lietuva 2050“ komandos narius. Ji supažindino dalyvius ir su Valstybės ateities vizijos „Lietuva 2050“ įgyvendinimo koncepcijos projektu. Jau vėliau – balandžio 30 d. vykusio Vyriausybės pasitarimo metu buvo pritarta Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ įgyvendinimo koncepcijai. Patvirtintą koncepciją bus galima rasti Vyriausybės kanceliarijos [svetainėje](#). Dalyviai diskutavo, kaip stiprinti Valstybės ateities vizijos „Lietuva 2050“ įgyvendinimą per institucijų ir įstaigų planavimo procesus bei dokumentus.

Nuotrauka iš asmeninio archyvo (V. Juknevičienė)

Renginio „Ateities pusryčiai“ vizualizacija

Karo akademijoje - dėmesys mokslui, inovacijoms ir tarpinstituciniam bendradarbiavimui

Parengė Simona Pūkienė

Siekdama stiprinti mokslo ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimą, Krašto apsaugos ministerijos mokslo ir inovacijų patarėja dr. Simona Pūkienė, bendradarbiaudama su Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos (LKA) atstovais, inicijavo vizitą mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo nariams.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija – vienintelė aukštoji karinė mokykla Lietuvoje, kuri ne tik rengia karininkus, bet ir aktyviai prisideda prie nacionalinio saugumo stiprinimo per mokslą ir inovacijas. Akademijoje vykdomi tarptautiniu lygiu aktualūs tyrimai, apimantys tokius klausimus kaip kibernetinis saugumas, hibridinės grėsmės, informaciniai karai, dirbtinio intelekto taikymas gynyboje, kritinių infrastruktūrų apsauga ir civilinės bei karinės sąveikos tobulinimas.

LKA taip pat dalyvauja NATO tyrimų projektuose ir bendradarbiauja su Lietuvos bei užsienio universitetais, siekdama kurti žinių ir sprendimų tinklą, padedantį modernizuoti Lietuvos gynybos sistemą.

Vizito metu svečiai turėjo galimybę apsilankyti „Dronų gildijoje“ – unikaliame erdvėje, kuriūnai savarankiškai kuria, testuoja ir tobulina bepiločius orlaivius, lavina inžinerinius įgūdžius bei gilina technologines žinias. Tai puikus pavyzdys, kaip ugdomas jaunų karininkų kūrybiškumas, iniciatyvumas ir gebėjimas spręsti kompleksines technologines problemas. Tai savybės, kurios itin svarbios šiuolaikinėje kariuomenėje.

Nuotrauka iš „Dronų gildijos“. Nuotrauka S. Pūkienės

Hakatonai - variklis inovatyvioms gynybos idėjoms

Parengė Simona Pūkienė

Gegužės 9 - 11 d. Lietuvoje įvyko tarptautinis EUDIS 2025 Hackathon, subūręs jaunosius kūrėjus, inžinierius, mokslininkus ir technologijų entuziastus kurti sprendimus realiems gynybos ir saugumo iššūkiams. Šį renginį organizavo KTU „Startup Space“ ir Lietuvos kariuomenė, bendradarbiaudami su partneriais iš Europos.

Hakatonai svarbi šiuolaikinės gynybos inovacijų ekosistemos dalis. Jie suteikia galimybę greitai testuoti idėjas, telkti tarpdisciplininius talentus ir generuoti praktinius, įgyvendinamus sprendimus, reaguojančius į aktualiausias grėsmes. Tokie renginiai skatina ne tik kūrybiškumą, bet ir greitą prototipų kūrimą – tai itin svarbu gynybos technologijų vystymo srityje, kur sprendimų operatyvumas tiesiogiai susijęs su valstybės atsparumu. Be to, hakatonai padeda mažinti atotrūkį tarp civilinių technologijų kūrėjų ir gynybos sektoriaus. Dalyviai – nuo studentų iki startuolių kūrėjų – gauna progą įsitraukti į realių problemų sprendimą, o institucijos – susipažinti su naujais požiūriais ir potencialiais technologiniais proveržiais.

Šių metų EUDIS hakatone dalyvavo įvairių sričių komandos, kurių darbą vertino tarptautinė komisija. Krašto apsaugos ministerijos mokslo ir inovacijų patarėja dr. Simona Pūkienė buvo pakviesta prisijungti prie finalinės vertinimo komisijos. Pirmąją vietą šiame hakatone iškovojo lietuvių startuolis *Harlequin Defense*. Jie kuria pažangią autonominę sistemą kovai

su FPV dronais. Laimėtojai atstovaus Lietuvai EUDIS hakatono finale, kur varžysis su kitų Europos šalių inovatoriais.

Nuotraukoje iš kairės Lighthouse Hub direktorius Mindaugas Kieža, „ThunderClap“ – trečios vietos laimėtojai, dr. Simona Pūkienė, edON akademijos įkūrėjas Domas Janickis. Nuotraukų autorė – Eva Pisockaja

Lietuvoje lankėsi JAV gynybos inovacijų ekosistemos atstovai, siekdami užmegzti glaudesnę bendradarbiavimą

Parengė Simona Pūkienė

Vasario mėnesį Gynybos resursų agentūroje prie Krašto apsaugos ministerijos lankėsi delegacija iš JAV ambasados ir JAV Karinio jūrų laivyno tyrimų biuro padalinio ONR Global. Delegacijai vadovavo mokslo direktorė dr. Martina Barnas ir vyriausiasis ONR Global pareigūnas kapitonas Andy „Big Tuna“ Berneris. Vizitas skirtas stiprinti transatlantinius ryšius mokslo ir technologijų srityse bei identifikuoti Lietuvos potencialą prisidėti prie tarptautinių gynybos tyrimų ir inovacijų projektų.

Susitikimo metu Krašto apsaugos ministerijos mokslo ir inovacijų patarėja dr. Simona Pūkienė pristatė Lietuvos mokslo ekosistemą ir pabrėžė, kad mūsų šalyje yra brandus potencialas vystyti gynybos ir saugumo sričiai aktualius mokslinius tyrimus. Ji akcentavo, kad Lietuvos mokslininkai turi stiprias kompetencijas tokiose srityse kaip dirbtinis intelektas, kibernetinis saugumas, sensorių technologijos, kvantinė komunikacija, energetiniai sprendimai ir pažangiosios medžiagos. Delegacijos metu buvo pristatytos ONR Global siūlomos paramos priemonės mokslininkams: galimybės gauti finansavimą fundamentiniams (basic research) tyrimams, dalyvauti tarptautiniuose projektuose ir kurti bendrus tyrimų tinklus su JAV mokslininkais. Tai yra svarbus žingsnis siekiant pritraukti Lietuvos akademinę bendruomenę į aukščiausio lygio

gynybos mokslo programas ir stiprinti šalies gynybinį-technologinį potencialą.

Nuotrauka iš vizito. Autorė – Monika Aleksandra – Makarevičiūtė

Lietuva stiprina bendradarbiavimą su Jungtine Karalyste gynybos inovacijų srityje

Parengė Simona Pūkienė

Atsižvelgiant į augančius geopolitinius iššūkius, vis didesnę vaidmenį Europos saugume įgyja technologijomis grįsti sprendimai. Gynybos inovacijos tampa neatsiejama šiuolaikinio atsparumo dalimi, todėl dvišalis bendradarbiavimas šioje srityje tampa ypač svarbus.

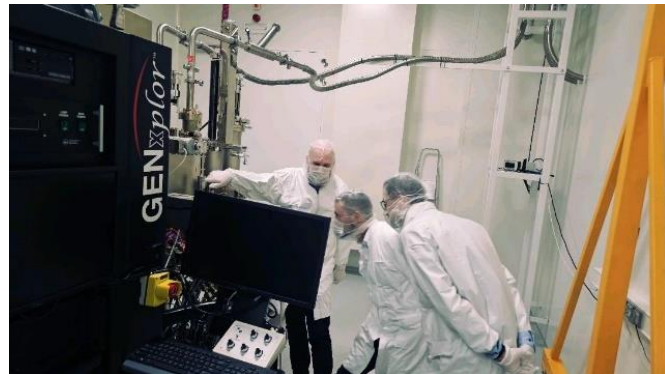
Siekdama stiprinti ryšius tarp Lietuvos ir Jungtinės Karalystės mokslo ir inovacijų ekosistemų Krašto apsaugos ministerijos mokslo ir inovacijų patarėja dr. Simona Pūkienė inicijavo vizitą, kurio metu vyko susitikimai su Jungtinės Karalystės mokslo ir technologijų tinklo Baltijos šalyse vadovu Cristofer Rybner bei Lietuvos užsienio reikalų ministerijos mokslo ir inovacijų patarėju dr. Vytautu Jankausku.

Susitikimų metu buvo aptarti Europos gynybos technologijų plėtros poreikiai, taip pat pristatyta Lietuvoje sparčiai auganti gynybos pramonė. Abi pusės kalbėjosi apie galimybes dalintis žiniomis ir gerosiomis praktikomis, ieškojo būdų stiprinti ryšius tarp Jungtinėje Karalystėje ir Lietuvoje veikiančių mokslo institucijų bei technologijų įmonių.

Svarbu ne tik pristatyti turimą Lietuvos mokslo potencialą, bet ir jį aiškiai parodyti. Todėl lankėmės Vilniaus universiteto Lazerinių tyrimų centre bei Fizinių ir technologijos mokslų centre (FTMC). Šių institucijų tyrėjai svečiams pristatė taikomojus sprendimus, aktualius gynybos sričiai, o FTMC švariose patalpose buvo pademonstruotas visas lazerinio diodo gamybos

procesas – nuo puslaidininkių apdorojimo iki paruošto komponento.

Tokie vizitai ne tik stiprina abipusį pasitikėjimą, bet ir padeda identifikuoti konkrečias sritis, kuriose įmanomas bendradarbiavimas. Šis susitikimas – dalis tęstinio Lietuvos ir Jungtinės Karalystės dialogo apie inovacijų potencialą gynybos srityje.

Nuotrauka iš vizito FTMC švariose patalpose. Autorė – Simona Pūkienė

Lietuvos patirtis pristatyta Vokietijoje: dėmesys atsakingam technologijų vystymui

Parengė Simona Pūkienė

Balandžio mėn Berlyne, Fraunhofer forume, įvyko jau 8-asis Vokietijos atsakingų technologijų darbo grupės susitikimas, skirtas aptarti dirbtinio intelekto taikymą gynybos technologijų vystymo kontekste.

Šis renginys – dalis tarptautinio dialogo apie tai, kaip technologijos, ypač dirbtinis intelektas (DI), gali būti kuriamos ir integruojamos laikantis etikos, teisės ir atsakomybės principų. Daugiausia dėmesio šįkart skirta „Future Combat Air System (FCAS)“ – pažangiai Europos kovinei oro sistemai, kurios kūrimo etiniai ir teisiniai aspektai yra neatsiejama projektavimo proceso dalis.

Renginio centre – „Ethical AI Demonstrator for FCAS“ – realistišku scenarijumi grįsta demonstracija, kurioje dirbtinis intelektas susiduria su sprendimų priėmimo dilemomis. Dalyviai analizavo, kaip DI gali veikti kaip pagalbinė sistema arba net autonominis sprendimų priėmėjas, kokių ribų laikytis ir kaip užtikrinti žmogaus kontrolę.

Tarp tarptautinių pranešėjų renginyje dalyvavo ir Lietuvos Krašto apsaugos ministerijos mokslo ir inovacijų patarėja dr. Simona Pūkienė, kuri skaitė

pranešimą tema „Military AI – Lithuanian case“. Savo pranešime ji pristatė, kaip Lietuvoje formuojasi dirbtinio intelekto taikymas gynybos technologijose, kokie vystomi principai bei kokios etinės gairės taikomos šioje srityje. Taip pat aptarta, kaip mažos valstybės, tokios kaip Lietuva, gali prisidėti prie atsakingų technologijų kūrimo, nepaisant ribotų išteklių, bet turint aiškų vertybinį pagrindą ir bendradarbiavimo tinklus.

Renginio metu pasidalinta įžvalgomis ne tik iš Vokietijos, bet ir kitų Europos šalių atstovų, diskutuota apie teises atsakomybes, teisine ribas ir DI technologijų skaidrumą bei patikimumą. Toks tarptautinis dialogas ypač svarbus formuojant bendrus Europos standartus, kurių pagrindu bus plėtojamos ateities gynybos technologijos.

Organizatorių informacija apie renginį

„Baltic Miltech Summit“: tarptautinė konferencija atvėrė naujas galimybes Lietuvos gynybos sektoriui

Parengė Simona Pūkienė

Vilniuje jau ketvirtą kartą vyko tarptautinė gynybos inovacijų konferencija „Baltic Miltech Summit“, sukvieta daugiau nei 1000 dalyvių ir per 200 įmonių iš daugiau nei 30 šalių. Renginį organizavo Inovacijų agentūra ir Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos, o viena iš konferencijos organizatorių buvo ir Krašto apsaugos ministerijos mokslo ir inovacijų patarėja dr. Simona Pūkienė.

Renginyje daug dėmesio skirta tarptautinių gynybos tendencijų analizei, inovacijų vystymui, kibernetinio saugumo iššūkiams ir virsmo technologijoms. Taip pat aptartos sąlygos, kurios būtinos spartesniam inovacijų integravimui į gynybos sektorių.

Pasirašyti keli reikšmingi bendradarbiavimo susitarimai: „Granta Autonomy“ ir „Rheinmetall Electronics“, taip pat „Aktyvus Photonics“ ir „Quantum Systems“ susitarė dėl partnerystės bepiločių ir lazerinių technologijų

sirtyse. Taip pat pasirašyta jungtinės veiklos sutartis dėl gynybos inovacijų testavimo infrastruktūros („smėliadėžės“) kūrimo, prie kurios prisijungė 17 mokslo ir verslo institucijų. Tokie renginiai kaip „Baltic Miltech Summit“ yra būtini, nes jie vienoje vietoje suburia gynybos sektoriaus atstovus, inovacijų kūrėjus, politikos formuotojus ir tarptautinius partnerius. Tai – ne tik platforma idėjų mainams, bet ir reali galimybė kurti naujas partnerystes, pasirašyti susitarimus, paspartinti inovacijų diegimą ir spręsti praktinius iššūkius. Šie renginiai stiprina Lietuvos matomumą tarptautinėje gynybos inovacijų ekosistemoje, padeda telkti mokslo, verslo ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimą, o svarbiausia – prisideda prie valstybės atsparumo stiprinimo technologijų pagrindu. Tai svarbus žingsnis link saugesnės, inovatyvesnės ir strategiškai pasirengusios ateities.

Bendradarbiavimo memorandumo pasirašymo akimirka. Renginio organizatorių nuotrauka

Naujienos Sveikatos sektoriuje skatinant mokslą ir inovacijas

Parengė Lina Žiaukienė

XIX Vyriausybės programoje Sveikatos apsaugos srityje įtvirtintas naujas inovacijoms skirtas veiklos prioritetas - Inovatyvių personalizuotos medicinos, duomenų technologijų, klinikinių tyrimų diegimas ir plėtra.

Personalizuota medicina (PM) – tai pažangiausia medicinos sritis, kurioje gydymas ir priežiūra pritaikomi konkrečiam pacientui pagal jo genetinius, biologinius, gyvenimo būdo ir aplinkos veiksnius. Taip padidėja gydymo efektyvumas ir sumažėja gydymo nepageidaujamas šalutinis poveikis. Personalizuotos medicinos plėtrai Lietuvoje reikalingi kryptingi mokslo ir mokslinių tyrimų, sveikatos duomenų naudojimo, genetikos centrų, biobankų, klinikinių tyrimų infrastruktūrų palaikymo ir plėtros veiksmai, naujos gydymo praktikos, pažangi terapija, o tam reikalingas teisinis reglamentavimas, kompensavimo mechanizmai, finansiniai ir žmogiškieji ištekliai.

Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) kartu su mokslo ir studijų institucijomis, universiteto ligoninėmis, kitomis ministerijomis ir agentūromis bendromis pastangomis planuoja veiklas, galinčias prisidėti prie personalizuotos medicinos vystymo mūsų šalyje. SAM ir Nacionalinei sveikatos tarybai inicijuojant, Lietuvos mokslo taryba (LMT) Pirmininko sprendimu sudarė darbo grupę paskirtinės programos „Personalizuota medicina - ilgesnei gyvenimo trukmei ir kokybiškesniam gyvenimui“ projektui parengti. Tinkamai parengus ir viešai apsvarsčius paskirtinės programos projektą, tikimasi iki einamųjų metų pabaigos patvirtinti programą. Tikimasi pradėti įgyvendinti programą nuo 2026 m., numčius ilgalaikį finansavimą moksliniams tyrimams personalizuotos medicinos (PM) srityje.

Be SAM ir LMT iniciatyvų bei veiksmų PM plėtroje dalyvauja ir kiti ekosistemos dalyviai. Inovacijų agentūra įgyvendina tarptautinį projektą PRECISEU „Personalised medicine Empowerment Connecting Innovation ecosystems across Europe“. Projektu siekiama paspartinti PM diegimą Europoje, mažinant susiskaidymą ir nelygybę ES, palengvinant pažangiųjų technologijų inovacijų diegimą įvairiose ekosistemose, pasižyminčiose skirtingu inovacijų, turto, strategijų ir politikos lygiu. IA įgyvendinant PRECISEU projektą kartu su SAM rengia PM žemėlapi, kurio tikslas identifikuoti Lietuvos mastu vykdomas iniciatyvas bei įvertinant trūkstamas grandis numatyti reikalingą indėlį, kuriant sisteminį požiūrį į PM.

Kita svarbi SAM inovacijų prioriteto įgyvendinimo veikla - sveikatos duomenų technologijos ir dirbtinio intelekto plėtra sveikatos sektoriuje. Balandžio 3 d. SAM kartu su LMT organizavo MISAM formato diskusiją „Dirbtinis intelektas sveikatos sistemoje“. Valstybės institucijų, gydymo ir mokslo įstaigų, Inovacijų agentūros, Ryšių reguliavimo tarybos bei Dirbtinio intelekto asociacijos atstovai diskutavo apie dirbtinio intelekto technologijų diegimą medicinoje. SAM vykusios apskritojo stalo diskusijos dalyviai kalbėjo apie šių technologijų atveriamas galimybes ir dalijosi nuomonėmis, kaip sukurti patrauklias sąlygas jų plėtrai Lietuvoje. „Dirbtinis intelektas sparčiai žengia į daugelį mūsų gyvenimo sričių, taip pat ir mediciną. Čia jis atveria naujas galimybes tiek ligų diagnostikoje ir gydyme, tiek administravimo, pacientų srautų valdymo, duomenų analizės srityse. Mūsų tikslas yra žengti koją su šiuolaikinėmis technologijomis ir sudaryti palankias sąlygas, kad jos ateitų į Lietuvą ir čia įsitvirtintų, taptų mūsų kasdienio gyvenimo dalimi“, - teigė sveikatos apsaugos viceministras Daniel Naumovas. Diskusijos dalyviai pripažino, kad naujos technologijos atneša ne tik naujas galimybes, bet ir naujus iššūkius bei rizikas, ypač medicinoje, kuri

tiesiogiai liečia brangiausią žmogaus turtą - sveikatą. Todėl Europos Sąjungos (ES) ir nacionaliniu lygiu šiuo metu vyksta intensyvus darbas, kuriant tokį teisinį reglamentavimą, kuris leistų naudoti pažangias technologijas saugiai ir efektyviai, užtikrinant pacientų sveikatą, duomenų saugumą.

2024 m. rugpjūčio 2 d. įsigaliojo Europos Parlamento patvirtintas ES Dirbtinio intelekto aktas, kuris turėtų užtikrinti saugų ir patikimą dirbtinio intelekto naudojimą visose ES šalyse. Lietuvoje už akto įgyvendinimą atsakinga Ekonomikos ir inovacijų ministerija (EIMIN), kuri kartu su Inovacijų agentūra ir Ryšių reguliavimo taryba diskusijos dalyviams pristatė akto įgyvendinimo institucinę sąrangą, bei kvietė diskutuoti apie tai, kaip sveikatos sektoriui pasirengti ir atliepti naujus iššūkius. Valstybės sektorius ir verslas turės ne tik atsakingai diegti naujas technologijas, bet ir sudaryti tinkamas sąlygas joms kurtis mūsų šalyje.

Apibendrinama susitikimo rezultatus, Lietuvos mokslų tarybos mokslo ir inovacijų patarėja Lina Žiaukienė pasidžiaugė, kad diskusijos dalyviai savanorystės pagrindu sutiko suformuoti neformalią skirtingų institucijų ir DI asociacijos atstovų Darbo Grupę (DG), kurioje būtų detaliau apsvarstyta galimybė suburti ekspertus ir giliau išanalizuoti sveikatos duomenų parengtumo pakartotiniam panaudojimui bei dirbtinio intelekto įrankių ir kitų inovacijų kūrimo duomenų pagrindu galimybes, identifikuoti mokslinių tyrimų poreikį šiems tikslams pasiekti bei pasigilinti į finansines galimybes tokiems projektams įgyvendinti

Apskritojo stalo diskusija surengta tęsiant reguliarių SAM ir Lietuvos mokslo tarybos organizuojamą susitikimų formatą MISAM (Mokslas, Inovacijos SAM) aktualiams medicinos ir sveikatos mokslų bei inovacijų klausimams aptarti. Minėtame susitikimų formate dalyvauja pagrindinės šios srities mokslo ir studijų institucijos: universitetų ligoninės, susijusios ministerijos ir agentūros. Priklausomai nuo svarstomų klausimų kviečiamos kitos valstybinės viešojo sektoriaus įstaigos bei kiti ekosistemos dalyviai.

Nuotrauka iš asmeninio archyvo (L. Žiaukienė)

Didžiausia karjeros ir studijų paroda „KARJERA & STUDIJOS Lietuvoje 2025“

Parengė Rita Remeikienė

Kovo 27-28 dienomis Vilniuje vyks karjeros ir studijų paroda „KARJERA & STUDIJOS Lietuvoje 2025“ tapo reikšmingu orientyru tiek jaunimui, besiruošiančiam rinktis profesinį kelią, tiek tiems, kurie ieško naujų profesinių galimybių ar nori gilinti žinias tam tikrose srityse.

Parodoje apsilankė tūkstančiai moksleivių, studentų, aukštųjų mokyklų absolventų, karjeros pokyčių siekiančių specialistų, mokymo įstaigų bei verslo atstovų. Tarp gausybės stendų ypatingą dėmesį pritraukė jungtinis „Susisiekiama karjeros laboratorijos“ stendas, kuriame pristatyta inžinerinė transporto sektoriaus pusė – viena strategiškai svarbiausių sričių Lietuvos ekonomikai ir visuomenei. Čia lankytojai galėjo susipažinti su realiomis karjeros galimybėmis, šiuolaikinėmis technologijomis, darbo aplinka ir profesijų įvairove susisiekiama srityje.

Stendą įgyvendino LR Susisiekiama ministerija kartu su savo strateginiais partneriais – AB „Via Lietuva“, AB „Lietuvos geležinkeliai“, AB Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija bei Lietuvos transporto saugos administracija. LR Susisiekiama ministerijos iniciatyva sujungti transporto sektoriaus lyderius viename stende leido lankytojams holistiškai pažvelgti į tai, kokia dinamiška ir strategiškai svarbi yra ši sritis. Ministerijos patarėjai Vaida Kazlauskienė, Jurgita Rimkuvienė, Andrius Ružinskas, Rita Remeikienė taip pat akcentavo, kad šalies transporto sektoriui reikalingi naujos kartos specialistai – kūrybingi, technologiškai raštingi, atsakingi bei orientuoti į darnų vystymąsi. Todėl parodos metu ypatingas dėmesys buvo skirtas informuoti jaunimą apie studijų programas, stipendijų galimybes, praktikos vietas bei karjeros perspektyvas tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuje.

Nuotraukos šaltinis: [SUMIN](#)

Technologijų raida gynybos sektoriuje: ką rodo naujausia NATO STO tendencijų apžvalga

Parengė dr. Simona Pūkienė ir Aleksandra-Monika Makarevičiūtė, GRA vyr. specialistė

Šiuolaikinės saugumo grėsmės reikalauja ne tik strateginių sprendimų, bet ir nuolatinio technologinio budrumo. NATO Mokslo ir technologijų organizacija (STO - angl. Science and Technology Organization) yra pagrindinis Aljanso organas, koordinuojantis civilinių ir karinių tyrimų veiklą, kuri prisideda prie gynybos inovacijų.

STO vienija daugiau nei 5000 Aljanso nacionalinių ekspertų ir apima platų temų spektrą – nuo dirbtinio intelekto ir kvantinių technologijų iki energetikos saugumo ar jūrinės erdvės dominavimo. Lietuvos dalyvavimą NATO STO formate kuruoja Gynybos resursų agentūra (GRA) prie Krašto apsaugos ministerijos. GRA vykdo Lietuvos mokslininkų atranką į STO paneles ir darbo grupes bei užtikrina, kad atstovų veikla organizacijos rémuose atitiktų Krašto apsaugos sistemos prioritetus. Šiuo metu Lietuva įsitraukusi į šešias iš egzistuojančių aštuonių panielių.

NATO Mokslo ir technologijų organizacija (STO) neseniai pristatė apžvalgą „Science & Technology Trends 2025-2045“, kurioje aptariamos svarbiausios technologijų raidos kryptys, galinčios reikšmingai paveikti gynybos ir saugumo sritis per ateinančius 20 metų. Šiame dokumente išskiriamos šešios pagrindinės tendencijos: kintančios varžymosi erdvės (angl. Evolving Competition Areas) (ypač kibernetinė, kosminė ir informacinė aplinka), spartus dirbtinio intelekto ir kvantinių technologijų vystymasis (angl. Race for AI and Quantum Superiority), pažanga biotechnologijose (angl. Biotechnology Revolution), nevienodas išteklių pasiskirstymas (angl. Resource Divide), mažėjantis visuomenės pasitikėjimas institucijomis (angl. Fragmenting Public Trust) ir vis labiau susijusios bei viena nuo kitos priklausomos technologijos (angl. Technology Integration and Dependencies). Šios tendencijos ne tik atspindi technologinį progresą, bet ir rodo, kaip jis veikia geopolitiką, karinę strategiją ir visuomenę.

Šio leidinio vertė – ne tik įvardyti pokyčiai, bet ir tai, kad analizuojama, kokią įtaką jie gali turėti tiek praktikoje, tiek sprendimų priėmimo lygmenyje. STO neapsiriboja techniniu aprašymu – nagrinėjama, kaip šios technologijos gali pakeisti nusistovėjusius saugumo veikimo principus, bet taip pat sukurti naujas galimybes, stiprinti valstybių atsparumą ir bendradarbiavimą. Analizė padeda NATO šalims ne tik

suprasti vykstančius pokyčius, bet ir pasiruošti galimiems netikėtumams, pavyzdžiui, netikėtai atsirandančioms technologijoms ar jų panaudojimui priešiškų veikėjų rankose.

Šis dokumentas veikia kaip strateginis kompasas, padedantis NATO šalims planuoti gynybos politiką ir tyrimų kryptis į ateitį. Technologijos vis dažniau tampa lemiamu veiksmu konfliktų metu – tiek tradiciniuose karuose, tiek hibridiniuose susidūrimuose. Todėl labai svarbu laiku suprasti, kokią įtaką daro nauji sprendimai, ir iš anksto investuoti į reikalingus pajėgumus. STO tyrimai ir rekomendacijos padeda NATO valstybėms išlikti konkurencingoms, sumažinti technologines rizikas ir pasinaudoti naujomis galimybėmis, stiprinant bendrą saugumą.

„Science & Technology Trends 2025-2045“: <https://sto-trends.com/>

Nuotraukos šaltinis: sto-trends.com

Užsienio reikalų ministras K. Budrys susitiko su mokslininkais ir akademinės bendruomenės atstovais

Parengė Vytautas Jankauskas

Balandžio 25 d. užsienio reikalų ministerijos vadovybė dalyvavo vidiniame pasitarime dėl kvantinių technologijų potencialo, grėsmių ir įtakos užsienio politikai. Ekspertines įžvalgas susitikimo metu pateikė mokslo ir inovacijų patarėja Krašto apsaugos ministerijoje dr. Simona Pūkienė bei Lietuvos kvantinių technologijų asociacijos prezidentas Gytis Umantas.

Lietuvos užsienio reikalų ministras Kęstutis Budrys lankėsi Fizinių ir technologijos mokslų centre (FTMC), Gyvybės mokslų centre (GMC) bei Vilniaus Gedimino technikos universitete (Vilnius TECH). Ministrą lydėjo

mokslo ir inovacijų patarėjas užsienio reikalų ministerijoje dr. Vytautas Jankauskas.

Vizito metu ministras susipažino su vykdomais moksliniais tyrimais, lankėsi laboratorijose, susitiko su mokslininkais ir akademinės bendruomenės atstovais ir pabrėžė mokslo diplomatijos svarbą. „Lietuvos potencialas mokslo ir technologijų srityje – tai ne tik mūsų vidaus sėkmės istorija, bet ir svarbus mūsų užsienio politikos dėmuo. Lietuvos mokslininkai šiandien kuria sprendimus, reikšmingus ne tik mūsų valstybei, bet ir visam pasauliui“, – sakė ministras. Susitikimų metu buvo aptartas mokslo vaidmuo, stiprinant šalies konkurencingumą ir nacionalinį saugumą. Ministras pakvietė akademinę bendruomenę aktyviai įsitraukti į artėjančio Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai prioritetų formavimą, pabrėžiant šalies pažangą gyvybės mokslų, inžinerinės pramonės, informacinių ir ryšių technologijų srityse. Šis vizitas atspindi Užsienio reikalų ministerijos siekį stiprinti bendradarbiavimą su mokslo ir inovacijų bendruomene bei skatinti Lietuvos mokslo žinomumą ir proveržį tarptautinėje erdvėje.

Nuotrauka iš vizito. Iš kairės V. Jankauskas, K. Budrys

Nuotrauka iš vizito

Užsienio mokslo politikos naujienos

Parengė Ugnė Dirdaitė

MSCA „Choose Europe“: fondas, skirtas pritraukti mokslininkus į ES

Europos Komisija paskelbė naujos Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) programos „Choose Europe“ koncepciją. Šios iniciatyvos tikslas – pritraukti talentingus užsienio tyrėjus į Europos Sąjungą. Kvietimai teikti paraiškas turėtų būti paskelbti šių metų spalio 1 d. Ši programa suteikia organizacijoms galimybę teikti paraiškas dėl ES finansavimo tyrėjų įdarbinimui. Šia iniciatyva ES nori pritraukti jaunus talentus ir užkirsti kelią protų nutekėjimui. Šiam tikslui ES nori skirti 22,5 mln. eurų. Tyrėjams programa turėtų užtikrinti mokslininkų karjeros saugumą.

Ši iniciatyva susideda iš dviejų etapų. Pirmajame etape (24–36 mėnesiai) organizacijos gauna 6 700 Eur/mėn ES dotaciją kiekvienam įdarbintam tyrėjui. Antrajame etape (24 mėnesiai) organizacijos privalo išlaikyti tyrėjus ir pasiūlyti jiems patrauklų atlyginimą. Organizacija taip pat privalo kartu su tyrėju parengti karjeros plėtros planą. Šiame plane aprašomi tyrimų tikslai ir tyrėjo karjeros plėtra. Organizacija gali gauti iki 3,5 mln. EUR ES finansavimo pirmajam kvietimui. Organizacija turi pasamdyti bent tris tyrėjus, kad galėtų dalyvauti programoje.

Šaltinis: marie-skłodowska-curie-actions.ec.europa.eu [žiūrėta 2025-05-19]

Oficialiai paskelbtos „Europos horizontas“ 2025 m. darbo programos: ES investuoja 7,3 mlrd. eurų, kad padidintų savo konkurencingumą ir talentų augimą

Programa padės pritraukti ir išlaikyti geriausius tyrėjus Europoje ir teiks tikslinę paramą tiems, kurie nukentėjo nuo karo ir priverstinio gyventojų perkėlimo. Įgyvendindama šias pastangas, Komisija atnaujina „Marie Skłodowska-Curie“ veiksmų (MSCA) 2023–2025 m. darbo programos dalį, kad pasiūlytų daugiau paramos Ukrainos mokslininkams ir pradėtų naują MSCA bandomąjį projektą „Choose Europe“, kuris suteiks daugiau paramos ir galimybių pradedantiesiems tyrėjams, įskaitant konkurencingas išmokas ir ilgesnes sutartis. Šis bandomasis projektas yra 500 mln. eurų vertės 2025–2027 m. paketo, kuriuo siekiama, kad Europa taptų tyrėjų traukos centru.

Pagrindiniai programos „Europos horizontas“ (EH) 2025 m. darbo programos aspektai:

ES prioritetų įgyvendinimas: moksliniai tyrimai ir inovacijos yra pagrindiniai ES prioritetai – nuo konkurencingumo, gynybos ir saugumo skatinimo iki piliečių gyvenimo gerinimo. 2025 m. darbo programa finansuos skaitmenines ir kosmoso technologijas, rems žaliuosius projektus ir darnų vystymąsi. Ji taip pat skirta kovai su organizuotu nusikalstamumu ir terorizmo grėsme, kartu padedant mažinti anglies dioksido išmetimą ir energijos sąnaudas. Į penkias ES misijas bus investuota daugiau nei 663 mln. Eur.

Spartesnis klimato ir skaitmeninių tikslų siekimas: siekdama padėti Europai iki 2050 m. tapti pirmuoju pasaulyje neutraliu klimatui žemynu ES skiria 35 % programos EH finansavimo klimato tikslams. 2025 m. darbo programoje 35 % biudžeto skirta klimato kaitos veiksams, o 8,8 % – biologinei įvairovei. Tai apima 1,14 mlrd. Eur klimato, energetikos ir transporto projektams, o 833 mln. Eur – maistui, bioekonomikai, gamtos ištekliams, žemės ūkiui ir aplinkai. Tuo pačiu metu 36 % programos „Europos horizontas“ finansavimo skirta skaitmeninei pertvarkai, o 1,6 mlrd. Eur skirta dirbtinio intelekto kūrimui.

Supaprastinimas: Komisija pradėjo supaprastinti 2025 m. darbo programą, kad ji būtų prieinamesnė ir patogesnė. Trumpesni temų aprašymai ir atviresnių temų naudojimas suteiks pareiškėjams daugiau laisvės siūlyti skirtingus būdus pasiekti novatoriškų rezultatų. 29 dviejų etapų temos leis pareiškėjams pirmiausia pateikti trumpesnius pasiūlymus ir parengti išsamius pasiūlymus tik tuo atveju, jei jie bus atrinkti antrajam etapui. Tai sumažins pareiškėjams tenkančią administracinę našta.

Tolesni žingsniai: pirmieji kvietimai teikti paraiškas buvo paskelbti **gegužės 15 d.** [Komisijos finansavimo ir konkursų portale](#).

Šaltinis: ec.europa.eu [žiūrėta 2025-05-19]